



DAAROM MEER STADSGROEN

Mauritskade in mei (foto Jan Bron Dik)

Robuust stadsgroen is, niet alleen volgens de Vrienden, van wezenlijk belang voor een leefbare stad. Met robuust groen wordt niet bedoeld de stroken tussen de tramrails, maar groen van betekenisvolle omvang. Het is voor ons, en met name de werkgroep Stadsbeeld en Stadsgroen, een belangrijk aandachtspunt.

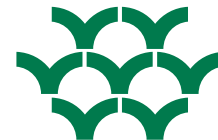
Uit onderzoek van milieuorganisatie Natuur en Milieu blijkt dat in de 32 grootste Nederlandse gemeenten meer dan de helft van de buurten *versteend* is. In deze buurten wonen 3,5 miljoen mensen. De richtlijn 75 m² groen per woning, van de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur, wordt niet gehaald. Ook een derde van nieuwbouwbuurten haalt dit criterium niet. Bij een op de tien buurten ontbreekt aaneengesloten groen van minstens 1 hectare. Woningen in de meest versteende buurten hebben zelfs maar 0-2 m² groen. Van de vier grootste gemeenten doen Rotterdam en Utrecht het beter dan Den Haag en Amsterdam. De Omgevingswet moet daarom met strakke groennormen komen vindt Natuur en Milieu. Enige jaren geleden zijn rapporten verschenen van de Universiteit Wageningen waarin de grote waarde van

stedelijk groen uitvoerig wordt gedocumenteerd. Onder *groen* wordt verstaan een zone met bomen, struiken, vaste planten en gras; *robuust groen*: geen grasstroken tussen tramrails. Zonneklaar wordt aangetoond dat robuust groen onontbeerlijk is voor oplossing van veel uitdagingen waarvoor de moderne stad staat. Stadsgroen neemt zowel CO₂ als fijnstof op. Het verbetert de biodiversiteit en vermindert geluidsoverlast. Het zorgt voor opvang van overvloedige neerslag en koelt de stad tijdens hete dagen. Het draagt bij aan onze gezondheid, de leefbaarheid en de waarde van huizen.

Minder wateroverlast, meer verkoeling

Het KNMI heeft vier scenario's opgesteld voor de klimaatverandering in Nederland. In alle scenario's nemen de frequentie en intensiteit van regenbuien en stormen fors toe, leidend tot onder meer overstromende riolen, blank staande straten en vollopende kelders. Naast materiële schade zijn ook letselschade en dodelijke slachtoffers mogelijk, denk aan Zuid-Limburg 2021.

Meer robuust groen in de bebouwde kom vermindert deze problemen door een betere waterhuishouding. In zulke



gebieden zakt neerslag geleidelijk in de bodem. Bomen en struiken houden water vast op bladeren en takken, waarna het geleidelijk verdampt. Dit, en de vochtopname in de onverharde bodem, vermindert de hoeveelheid water die via het riool moet worden afgevoerd. Gebieden met veel loofbomen kunnen 5-20% van de jaarlijkse neerslag opvangen en naaldbomen zelfs tot 50%. Uit de bodem kan nog eens tot 34% van de neerslag verdampen. Ook groene daken, vooral op gebouwen zoals ziekenhuizen en kantoren, kunnen een deel van de neerslag vasthouden en het overschot vertraagd doorlaten en zo neerslagpieken afvlakken. Daken met een groenlaag dikker dan 15 cm hebben het meeste effect.

Robuust stadsgroen helpt bij het matigen van de hitte in de stad. Bomen en struiken kunnen de temperatuur in een stad verlagen door verdamping. Bomen zorgen voor schaduw en parken zijn door verdamping en beschaduwing koele plekken in de stad. Een dak met mossen en grassen wordt in de volle zon veel minder warm dan een pannendak. Jammer genoeg zijn veel stadstuinen betegeld, wat fors bijdraagt aan hitte en verdroging in de stad. Vandaar Operatie Steenbreek: vervang tegels door groen.

Biodiversiteit

Biodiversiteit staat voor het behoud van een veelheid aan soorten. Ook in ons land holt de biodiversiteit achteruit. Het resultaat is een armere en minder weerbare natuur. In stadsgroen komen veel soorten vogels en planten voor. Een gevarieerde beplanting, vooral van pollen- en nectarrijke bomen, struiken en vaste planten is van groot belang voor bijen, vlinders en andere insecten. Die spelen een rol bij bestuiving van bloemen, van belang voor gewasbevruchting en onze voedselvoorziening. Een netwerk van met elkaar verbonden gevarieerde groengebieden van zo'n 10% van het



Stuwstraat/Draaistraat: groene oase met buurttuinen
(foto Elsbeth van Hijckama Vlieg)



Aan het Eliasplein, Laakkwartier: natuurlijk groen in de stad
(foto Elsbeth van Hijckama Vlieg)

stadsoppervlak schept een goed leefgebied. Meer stedelijke biodiversiteit is ook belangrijk om de achteruitgang te compenseren van biodiversiteit in agrarische - en natuurgebieden door overmatige stikstofuitstoot en overmatig gebruik van pesticiden te compenseren.

Leefbaarheid, welzijn, sociale cohesie

Voldoende groen komt ons geestelijke en lichamelijke welzijn ten goede. Tientallen jaren van wereldwijd volksgezondheidsonderzoek laten positieve gezondheidseffecten van een groene omgeving zien, van minder overgewicht tot het verminderen van kankerrisico's. Mensen blijken gezonder te leven als de woonomgeving meer groen bevat. Kinderen in kansarme wijken met meer groen blijken minder vaak Ritalin bij ADHD nodig te hebben dan kinderen in minder groene wijken. Ook zou stress door geluidshinder minder voorkomen in een groene omgeving. Zo ervaren stadsbewoners die vlak bij parken wonen minder geluidshinder dan andere stadsbewoners. Groene gevels dragen bij aan de geluidsisolatie van gebouwen. Grote bomen kunnen het uitzicht op de geluidbronnen wegnemen, wat op zich al een positief effect geeft. Parken en plantsoenen kunnen de levenskwaliteit van stadsbewoners ten goede komen.

Economische waarde

Naast de maatschappelijke winst van gezondere wijken verhoogt stadsgroen de onroerendgoedwaarde van woningen met 5%. In Den Haag betekent dat ca. 1,9 miljard, ongeveer € 7.500 per woning. Een aantrekkelijke groene woon- en werkomgeving verbetert het vestigings- en verblijfsklimaat voor burgers en bedrijven. Kortom, groen in de woon-, werk- en leefomgeving is van grote maatschappelijke en economische waarde. Steeds meer partijen zoals gemeentes, woningcorporaties en projectontwikkelaars zien dat in.

Wanneer groen als investering wordt gezien, verdient zich dit op vele fronten terug. De maatschappelijke waarde van de 120.000 Haagse stadsbomen kan men zo stellen op € 25 miljoen per jaar.

De groene stad heeft de toekomst

Robuust stadsgroen is essentieel voor een klimaatbestendige, duurzame omgeving. Het verbetert het milieu, de biodiversiteit en de waterberging, dempt geluidshinder en koelt bij hitte. Daarnaast is er een aangetoond positief effect op gezondheid, welzijn en sociale binding. Steeds meer steden zetten dan ook in op structurele vergroening. De stad van de toekomst is groen en duurzaam, met bomen, vijvers en parken als de longen van de wijken en een florierende biodiversiteit. In Den Haag prijzen wij ons gelukkig met nogal wat plantsoenen, parken en prachtige, soms monumentale, bomen. Toch zijn veel wijken onderbedeeld. Hier domineren beton en asfalt en lijden bewoners tijdens zomerdagen onder hittestress. Vergroening is hoognodig, maar de dichte bouw met veel ondergrondse kabels en leidingen bemoeilijkt het vinden van voldoende geschikte groeiplekken voor bomen. Toch lukt het soms wel, zoals in de Molenwijk, in het wijkpark Drebbelstraat/Deimanstraat en de groene lommerrijke oase bij de Stuwstraat/Draaistraat. Ook de voorstellen

voor vergroening van het Spuikwartier zijn hoopgevend. Het combineren van groenzones met waterlopen biedt veel voordelen: groen-blauwe linten, zoals door onze werkgroep bedacht voor het CID. De geplande wijkparken in de Binckhorst en het versteende Laakhavengebied bieden ook de mogelijkheid tot een inhaalslag. Anderzijds dreigen groene plekken te worden opgeofferd aan woningbouw, zoals bij de ecologische zone langs de Lozerlaan. De nota Stadsbomen uit 2021 noemt verschillende ambities, zoals het verbeteren van bestaande groeiplekken, het toepassen van grotere groeiplekken bij herbeplanting van bomen, het verbeteren van het beheer, het maken van groene parels en meer vergroening bij herinrichtingsplannen.

Volgend jaar worden de eerste resultaten van de Haagse groenmonitor gepresenteerd en moet blijken of de hoeveelheid en spreiding van robuust stadsgroen toeneemt. Zo niet, dan moet volgens onze werkgroep de aanpak en de financiering worden verbeterd.

Jan Nicolai

Werkgroep Stadsbeeld en Stadsgroen

stadsbeeldenstadsgroen@vriendenvandenhaag.nl



Molenwijk: wijkpark Drebbelstraat/Deimanstraat, op de plek waar ooit een huizenblok stond (foto Elsbeth van Hijckama Vlieg)